

Di tích Lịch sử Quốc gia Truong Bồn - Biểu tượng của thanh niên xung phong Việt Nam

Di tích Lịch sử Quốc gia Truong Bồn (xã Mỹ Sơn, huyện Đô Lương, Nghệ An) - nơi một thời là tuyến lửa ác liệt trong kháng chiến chống Mỹ, nơi ghi danh, tưởng niệm và tri ân những anh hùng liệt sĩ đã ngã xuống vì sự nghiệp giải phóng dân tộc.

1. Trận địa Truong Bồn

Theo tiếng địa phương của người xứ Nghệ từ “Truong” có nghĩa là đèo dốc. Truong Bồn nơi được gọi là trọng điểm, là “túi bom”, là “cửa tử”, cách thị trấn Đô Lương 15km, nơi giáp ranh giữa hai huyện Đô Lương và Nam Đàn của tỉnh Nghệ An. Đây là một đoạn đường độc đạo dài khoảng 5km trên tuyến đường 15A nối từ Bắc vào Nam, là con đường huyết mạch quan trọng bậc nhất của hậu phương miền Bắc tiếp tế mọi mặt cho chiến trường miền Nam. Tại trọng điểm Truong Bồn, hầu như không có ngày nào (suốt cả ngày lẫn đêm) ngớt tiếng bom Mỹ dội. Đây cũng là nơi gần 1.300 chiến sỹ TNXP và một số lực lượng quân dân đảm bảo giao thông, tiểu đội 2 mà sau này được đặt tên là “Tiểu đội thép” thuộc C317 của Đội TNXP 300 tỉnh Nghệ An ngày đêm không ngừng lao động, chiến đấu để đảm bảo giao thông với khẩu hiệu “Sống bám cầu, bám đường, chết kiên cường dũng cảm”. Với những cống hiến và hi sinh đó, năm 1968, tiểu đội đã được Bác Hồ gửi hoa khen và Trung ương Đoàn tặng cờ Nguyễn Văn Trỗi. Nhiều chiến sỹ đã được tặng danh hiệu “Chiến sỹ thi đua” và được kết nạp vào Đảng Lao động Việt Nam...

2. Biểu tượng của Thanh niên xung phong Việt Nam

Ngược thời gian trở về những năm tháng chiến tranh khốc liệt ngày ấy: Đầu năm 1964, sau khi bị thất bại trên các chiến trường miền Nam, nhất là thất bại sau “Chiến lược chiến tranh đặc biệt” và để cứu vãn tình thế, đế quốc Mỹ đã mở rộng “Chiến lược chiến tranh cục bộ” ở miền Nam và leo thang đánh phá miền Bắc. Mục tiêu chiến lược

Tiểu đội thép Truong Bồn khẩn trương san lấp hố bom để thông đường, thông xe tại trọng điểm Truong Bồn.

(Ảnh: Tư liệu)

Người thân, cựu chiến binh năm xưa tưởng nhớ các chiến sỹ TNXP hy sinh tại Truong Bồn.

(Ảnh: Tư liệu)

Hàng trăm đoàn khách tìm về Khu di tích Truong Bồn để dâng hoa, dâng hương tưởng niệm các anh hùng liệt sỹ

(Ảnh: Tư liệu)

của chúng là nhằm cắt đứt sự chi viện của ta từ hậu phương miền Bắc đối với chiến trường miền Nam, phá hoại công cuộc xây dựng xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc, đưa Việt Nam trở về thời kỳ đồ đá.

Đầu năm 1967, nhất là năm 1968 sau khi bị thất bại nặng nề liên tiếp trên chiến trường miền Nam, đế quốc Mỹ cay cú, điên cuồng ném bom đánh phá miền Bắc, chúng gọi là chiến dịch “Sấm rền”. Sau khi đánh phong tỏa các tuyến đường sắt, đường sông, đường biển và quốc lộ 1A đi qua địa bàn Nghệ An, chúng đã huy động một lực lượng không quân khổng lồ, với hơn 5.000 lượt máy bay xuất kích từ căn cứ quân sự Utapao (Thái Lan) và đảo Guam (Philippines) ồ ạt trút bom đạn xuống tuyến đường chiến lược 15A. Trọng điểm là chúng tập trung đánh phá Trường Bồn. Bởi vậy, trong thời điểm này có ngày cao điểm máy bay Mỹ đánh phá lên tới 131 lần, Trường Bồn suốt ngày đêm không ngớt tiếng bom đạn.

Vào lúc 4 giờ sáng ngày 1.10.1968, 14 chiến sỹ của “Tiểu đội thép” nhận được lệnh của cấp trên ra hiện trường để san lấp những hố bom Mỹ vừa đánh phá trong đêm ở phía bắc trường, chỉ để 1 chiến sỹ ở lại trông gác. Họ bước vào cuộc chiến đấu (không ai nghĩ sẽ là trận cuối cùng) với một quyết tâm cao và vui vẻ như thường lệ, quyết thông xe trước khi trời sáng. Sau 2 tiếng đồng hồ lao động cật lực, các hố bom đã cơ bản được lấp xong. Họ chỉ còn rải thêm đá học vào những chỗ đất ướt là có thể làm cho xe không bị trượt bánh nữa là hoàn thành nhiệm vụ như thường lệ.

Nhưng cũng đúng vào khoảnh khắc ấy, vào lúc hơn 6 giờ đột nhiên một tốp máy bay Mỹ lao tới dội bom tới tấp vào vị trí đơn vị vừa thi công. Tiểu đội trưởng Trần Thị Thông (vai đeo súng) chỉ kịp hô “Cả tiểu đội vào hầm trú ẩn!” thì một loạt bom của giặc đã dội trúng đội hình tiểu đội. Khi khói bom vừa tan, lực lượng cứu hộ của đơn vị bạn đến hiện trường thì chỉ nhìn thấy những hố bom chằng chịt và sự im lặng đến rợn người. Lực lượng cứu hộ chia nhau đi tìm và đào bới khắp nơi nhưng cũng không tìm thấy một ai. Duy nhất chỉ có một nòng súng nhú lên bên cạnh một hố bom, mọi

người nhanh tay đào bới và cứu được một nữ chiến sỹ đang trong tình trạng gần như tắt thở vì ngạt. Người chiến sỹ đã được cứu sống chính là tiểu đội trưởng Trần Thị Thông - người anh hùng của tiểu đội thép anh hùng.

Chỉ một ngày trước khi Hiệp định Paris được ký kết, những chiến sỹ “Tiểu đội thép anh hùng”, Đại đội 317-N65-Tổng đội TNXP chống Mỹ cứu nước đã hi sinh bởi trận bom thù của giặc Mỹ dồn dập ném xuống, vĩnh viễn vùi lấp 13 TNXP quả cảm vào lòng đất Mẹ yêu thương nơi trọng điểm chiến địa Trường Bồn...

3. Di tích lịch sử quốc gia

Trường Bồn đã trở thành mảnh đất thiêng liêng, biểu tượng sáng ngời của chủ nghĩa anh hùng cách mạng, địa chỉ đỏ giáo dục truyền thống yêu nước cho lớp lớp thế hệ trẻ. Trong khu mộ chung tại Khu di tích Trường Bồn, tấm bia đá hoa cương khắc ghi tên tuổi của 13 chiến sỹ TNXP anh hùng, 13 tuổi thanh xuân, 13 câu chuyện vĩnh viễn nằm lại trong lòng đất, có những người không có một tấm di ảnh để lại. Họ đã hiến dâng tuổi trẻ, tình yêu, ước vọng tương lai... của mình để làm nên một Trường Bồn bất tử. Những chiến sỹ nằm lại ở Trường Bồn trong giờ khắc ấy, người trẻ nhất chỉ mới 17 và người lớn tuổi nhất cũng chỉ mới vừa 22.

Không chỉ là địa danh riêng của một địa phương và cũng không đơn thuần là sự kiện lịch sử; mà hơn cả, Trường Bồn đã trở thành biểu tượng cho thiên anh hùng ca cách mạng, lòng yêu nước và ý chí quật cường của dân tộc Việt Nam. Từ Trường Bồn, nhân dân nhìn thấu cuộc kháng chiến trường kỳ của đất nước, từ câu chuyện của 13 TNXP tiểu đội thép, lớp lớp mai sau hiểu hơn về một thế hệ “*Sống bám cầu, bám đường/ Chết kiên cường dũng cảm*”. Ghi nhận sự cống hiến và hy sinh oanh liệt của các chiến sỹ Trường Bồn, ngày 12 tháng 01 năm 1996, Bộ trưởng Bộ Văn hóa Thông tin có Quyết định số 51/QĐ-BT công nhận Di tích Lịch sử Quốc gia Trường Bồn.

Kim Dung (TH)